

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ
ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ І ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
АСОЦІАЦІЯ ПОЛІТОЛОГІВ ТА МІЖНАРОДНИКІВ УЖНУ

Партнери:

Instytut
Europy Środkowej
Institute of Central Europe

Інститут Центральної Європи (Люблін, Польща)
НДІ політичної регіоналістики УжНУ (Ужгород, Україна)

МАТЕРІАЛИ

VIII-ї Міжнародної науково-практичної конференції:

**«УКРАЇНА – ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ:
ФОРМАТ РОЗВИТКУ ВІДНОСИН У КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-
УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ, ГАРАНТІЙ БЕЗПЕКИ ТА РЕІНТЕГРАЦІЇ
ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ»**

Україна – Європейський Союз: Формат розвитку відносин України та країн Центральної Європи у контексті російсько-української війни, гарантій безпеки та реінтеграції тимчасово окупованих територій. Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 20 жовтня 2023 року) / Ю. Остапець (голова редкол.); відповідальні за випуск: М. Зан, В. Гиря. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2023. 338 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Юрій ОСТАПЕЦЬ, професор, доктор політичних наук, декан факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет» голова редколегії.

Мар'яна МАРУСИНЕЦЬ, професор, доктор педагогічних наук, директор департаменту освіти і науки, молоді та спорту Закарпатської обласної військової адміністрації – співголова редколегії.

Микола ПАЛІНЧАК, професор, доктор політичних наук, декан факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «Ужгородський національний університет» – співголова редколегії.

Олександр БЕРТОЛОН, заступник голови правління ГО «Асоціація випускників політологів та міжнародників УжНУ» – співголова редколегії.

Ірина ДУДІНСЬКА, доцент кафедри теорії політики, директор Інститу політології Пряшівського університету в Пряшеві (Словацька Республіка) – співголова редколегії.

Лукаш ЛЕВКОВИЧ, доцент Люблінського університету ім. Марії Кюрі-Склодовської, експерт Інституту Центральної Європи (Республіка Польща) – член редколегії.

Маріан ТОКАР, доктор наук з державного управління, професор кафедри політології і державного управління факультету суспільних наук, директор НДІ політичної регіоналістики ДВНЗ «Ужгородський національний університет» – член редколегії.

Михайло ЗАН, кандидат історичних наук, доцент кафедри політології і державного управління факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет» – член редколегії.

Володимир ГИРЯ, кандидат історичних наук, доцент кафедри політології і державного управління, заступник декана факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет» – член редколегії.

Віктор ПЕТРІНКО, кандидат політичних наук, доцент кафедри політології і державного управління факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет» – член редколегії.

Петро ГАБРИН, аспірант 2 р.н. спец. «Публічне управління та адміністрування» кафедри політології і державного управління факультету суспільних наук, куратор Науково-практичної проблемної групи здобувачів освіти зі спец. «Публічне управління та адміністрування» в УжНУ від групи аспірантів – член редколегії.

Рекомендовано до друку Вченою Радою ФСН

ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (протокол №3 від 25 жовтня 2023 р.).

До збірника наукових праць ввійшли доповіді учасників міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої актуальним питанням розвитку відносин України та країн Центральної Європи у контексті російсько-української війни, гарантій безпеки та реінтеграції тимчасово окупованих територій. Вітчизняні та зарубіжні науковці висвітлюють причини, хід і наслідки російсько-української війни; аналізують проблематику зміни геополітичного статусу України, міжнародних відносин, дипломатичну, військову та фінансову допомогу нашій державі, інформаційно-сміслові наративи в контексті протистояння з ворогом; розглядають публічно-управлінські відносини та особливості взаємодії влади і суспільства у воєнний та поствоєнний період; розкривають зміст етнополітичної безпеки та стабільності у країнах Центральної Європи; окреслюють комплекс питань життєдіяльності українського соціуму в умовах воєнного стану (волонтерство, біженці і внутрішня міграція, освіта, наука, культура та релігія як фактори формування і збереження національної ідентичності тощо).

Видання розраховане на науковців, аспірантів, студентів, державних службовців і широкий читацький загал.

ISBN 978-617-8276-58-4

© Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції
«Україна – Європейський Союз: Формат розвитку відносин України та країн Центральної Європи
у контексті російсько-української війни, гарантій безпеки
та реінтеграції тимчасово окупованих територій», 2023
© Ужгородський національний університет, 2023
© ТОВ «РІК-У», 2023

РОЗДІЛ 5

**УКРАЇНСЬКИЙ СОЦІУМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ:
РОЗВИТОК ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА, ВОЛОНТЕРСТВО,
БІЖЕНЦІ ТА ВНУТРІШНЯ МІГРАЦІЯ**

Валентин БУРКАЛО ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИБІР УКРАЇНИ І ХРИСТІЯНСЬКІ ЗАСАДИ ДЕМОКРАТІЇ: НОВІ ГОРИЗОНТИ СВІТОБАЧЕННЯ	253
Larysa LISOGOR INTERNALLY DISPLACED PERSONS: MAIN CHALLENGES AND PROSPECTS FOR THE PROVISION OF THEIR COMPETITIVENESS GROWTH	257
Мар'яна ЗЕМ'ЯНСЬКА МІГРАЦІЯ І ЇЇ РОЗГЛЯД В СУЧАСНОМУ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	259
Сергій ДЕРЕВ'ЯНКО, Руслан БИЧАЙ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНІ ОСОБИ ЯК НОВИЙ ТИП МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ	261
Валерій БОРТНІКОВ ДІЯЛЬНІСТЬ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ ЩОДО ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ	263
Альона АЛМАШІЙ ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РОСІЇ В УКРАЇНУ	265
Алла БОРТНІКОВА УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКІ ГУМАНІТАРНІ ЗВ'ЯЗКИ НА ВОЛИНІ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ	268
Марія РОЗІК ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЙ ТРЕТЬОГО СЕКТОРУ У ПОЛЬЩІ В ДОМОПОЗІ УКРАЇНІ	271
Леся АДАМОВА ДОПОМОГА ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ БІЖЕНЦЯМ З УКРАЇНИ ВІД ПОЧАТКУ ВТОРГНЕННЯ, LEX UKRAINE	273
Наталія ПЕТРОВА КОЛЕКТИВНА ВЗАЄМОДОПОМОГА: ТРАДИЦІЇ / НОВАЦІЇ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ (НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ РУМУНІЇ)	277
Олександр ВАСЯНОВИЧ САМООРГАНІЗАЦІЯ МЕШКАНЦІВ ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ ЧЕРНІГІВЩИНИ: ОСОБИСТІЙ ТА СУСІДСЬКИЙ ВИМІРИ	278
Мар'яна ВАСИЛЬЧЕНКО ВІДБУДОВА ТА ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ ТА ФІНАНСОВА ДОПОМОГА ЄС	284
Святослав МАРГОЛИЧ УЧАСТЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ВОЛОНТЕРІВ У ВИБОРЧИХ ПЕРЕГОНАХ ЯК ПОЛІТИЧНА ТЕХНОЛОГІЯ	286
Марина КУТЕПОВА ОСОБЛИВОСТІ ТА НАЦІОНАЛЬНА СПЕЦИФІКА ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ ТА ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ	289
Єгор ВОЛОШИН ЕСКАЛАЦІЯ МІГРАЦІЙНОЇ КРИЗИ В ЄС В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ ТА ЇЇ НАСЛІДКИ	290
Ярослав ЧОРНОГОР ЗМІНА У СТАВЛЕННІ УКРАЇНЦІВ ДО БІЛОРУСІВ ПІСЛЯ ПОЧАТКУ ШИРОКОМАСШТАБНОЇ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ 24 ЛЮТОГО 2022 РОКУ	292

Отже, мешканці окупованих територій Чернігівщини проявили найкращі риси самоорганізації в надзвичайних умовах. Спираючись на особистий досвід, історичні знання, життєву мудрість старшого покоління, в скрутному становищі вироблялася певна стратегія виживання, яка дала можливість забезпечити базові потреби людей в період російсько-української війни. Можемо констатувати значну людяність, згуртованість, мобільність, добропорядність, милосердність і віру в перемогу українців, як на особистісному, так і на сусідському рівні.

Список використаних джерел:

1. Березовська О. «...якщо закінчиться їжа, от як пояснити дітям, що немає?!»: Мешканка Чернігова N про умови життя в місті під час російського наступу (24 лютого – 2 квітня 2022 р.). *Український історичний журнал*. 2022. № 5. С. 56–67.
2. Воробей О. «Запам'ятай: ні росіяни, ні білоруси – нурукопожатні»: свідчення про окупацію с. Юр'ївка на Чернігівщині. *Український історичний журнал*. 2023. № 3. С. 30–47.
3. Воробей О. «Тепер я дитя війни та баба війни...»: Свідчення чернігівчанки N про життя в оточеному місті (24 лютого – 2 квітня 2022 р.). *Український історичний журнал*. 2022. № 4. С. 175–189.
4. Записано 1 липня 2022 р. у с. Новий Білоус Чернігівського р-ну Чернігівської обл. від респондента 1984 р. н.
5. Записано 2 липня 2022 р. у с. Старий Білоус Чернігівського р-ну Чернігівської обл. від респондентки 1952 р. н.
6. Записано 2 липня 2022 р. у с. Старий Білоус Чернігівського р-ну Чернігівської обл. від респондентки 1959 р. н.
7. Записано 2 липня 2022 р. у с. Старий Білоус Чернігівського р-ну Чернігівської обл. від респондента 1956 р. н.
8. Записано 2 липня 2022 р. у с. Старий Білоус Чернігівського р-ну Чернігівської обл. від респондентки 1960 р. н.
9. Записано 8 липня 2022 р. у м. Городня Чернігівського р-ну Чернігівської обл. від респондентки 1977 р. н.
10. Записано 8 липня 2022 р. у м. Городня Чернігівського р-ну Чернігівської обл. від респондентки 1977 р. н.
11. Записано 9 липня 2022 р. у с. Бутівка Чернігівського р-ну Чернігівської обл. від респондентки 2001 р. н.
12. Записано 9 липня 2022 р. у с. Бутівка Чернігівського р-ну Чернігівської обл. від респондентки 1958 р. н.
13. Записано 9 липня 2022 р. у с. Полісся Чернігівського р-ну Чернігівської обл. від респондентки 1962 р. н.
14. Литвин К. «Хателась проста волі – і всьо...»: окупація с. Слободи на Чернігівщині очима очевидця (травень 2022 р.). *Український історичний журнал*. 2023. № 1. С. 36–50.
15. Маховська С. «Війну не можна зрозуміти, її треба відчути»: 36 діб окупації с. Новий Білоус на Чернігівщині (24 лютого – 1 квітня 2022 р.). *Український історичний журнал*. 2023. № 4. С. 43–58.
16. Панкова А., Боряк О. «...це війна, це вбивання цивільних, мирних...»: Мешканці передмістя Чернігова про особливості воєнного повсякдення під час російського наступу та життя в окупації (24 лютого – 2 квітня 2022 р.). *Український історичний журнал*. 2022. № 6. С. 30–47.
17. Українські приказки, прислів'я і таке інше. Уклав М. Номис / Упоряд., приміт. та вступна ст. М. М. Пазяка. Київ: Либідь, 1993. 768 с.
18. Шевчук О. «...Росіяни у дворі стоять, так умовляю, щоб у полон здались»: розповідь очевидця про окупацію с. Полуботки на Чернігівщині (24 лютого – 2 квітня 2022 р.). *Український історичний журнал*. 2023. № 2. С. 49–59.

Мар'яна ВАСИЛЬЧЕНКО,

доцент кафедри менеджменту і логістики

(Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»)

ВІДБУДОВА ТА ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ І ФІНАНСОВА ДОПОМОГА ЄС

Скільки часу триває будь-яка війна, стільки ж на різних рівнях управління тривають обговорення про те, що буде відбуватися з економікою після завершення бойових дій. Міжнародний досвід повоєнного відновлення територій вказує на те, що ключовим драйвером їх відбудови та подальшого розвитку мають бути не міжнародні кредити чи гранти, а прямі іноземні інвестиції. Більше того, такі інвестиції мають надходити від держав, що є територіально близькими до тієї країни, економіка якої суттєво постраждала від війни. Все це, зрештою, підводить нас до думки про те, що успішне повоєнне відновлення економіки України вирішальним чином залежатиме від приватних інвестицій з низки країн ЄС.

Неспровокована військова агресія РФ проти України призвела до масштабних руйнувань виробничого капіталу та інфраструктури, стрімкого скорочення робочих місць у різних сферах діяльності і відповідного зменшення рівня купівельної спроможності населення. Водночас, повномасштабна війна

принесла й чималі людські жертви та значні соціальні втрати. Лише за попередній 2022 р. економіка нашої держави втратила 29,2 % реального ВВП, а 13,5 млн. осіб змушені були назавжди покинути власні домівки та звичний уклад життя [1].

У січні-лютому 2023 року, коли масштаби та наслідки збройних атак РФ на енергетичну інфраструктуру України було досить складно передбачити, НБУ закладав символічне зростання ВВП на 2023 рік на рівні маржинальних 0,3 %. Однак, з огляду на загальну стійкість енергетичної системи нашої держави, здатність бізнесу швидко адаптуватися до сучасних реалій та поступове збільшення обсягів міжнародної фінансової допомоги, макроекономісти Нацбанку побачили всі підстави для зростання економіки вже на 2 % [2]. За іншими розрахунками, реальне зростання ВВП України у поточному 2023 році може навіть досягти рівня 5 %, проте з урахуванням всіх існуючих ризиків, Міністерство економіки України поки що зберігає обережний прогноз зростання на рівні, що не перевищує 2,8 % [3].

Незважаючи на те, що загальна вартість збитків і втрат від війни Росії проти України вже сягає рекордних величин, нашій державі вдалося утримати макрофінансову стабільність і залучити значні обсяги міжнародної допомоги, щоб продовжувати фінансувати захищені статті видатків і спрямовувати податкові надходження на оборонні витрати. Все це, безумовно, має позитивний вплив на перспективи повоєнного відновлення економіки.

За умови завершення гарячої фази війни до кінця поточного 2023 року, НБУ прогнозує зниження безпекових ризиків та одночасне зростання економіки на 4,3 % у 2024 році, і на 6,4 % у 2025 році [4]. Тож відновлення економіки України, за розрахунками експертів, потребує не менше 411 млрд. доларів США, тому цей довготривалий процес цілком може стати унікальним кейсом, оскільки за останні 60 років на подолання наслідків збройних конфліктів та катастроф жодного разу не виділялося коштів більше, ніж це передбачено планом Маршалла – близько 140 млрд. доларів США в цінах 2022 року [5].

16 травня 2023 року на широкий загал було представлено звіт Європейського банку реконструкції та розвитку «Регіональні економічні перспективи» [6], у тексті якого, окрім перспектив розвитку економіки різних країн світу було викладено сценарій подальшого відновлення економіки нашої держави. Сам факт підготовки подібного документа, на наш погляд, вже є важливим сигналом для низки міжнародних фінансових інституцій, які будуть брати безпосередню участь у повоєнному відновленні України.

Наприкінці вересня 2023 року під час шостого засідання керівного комітету Багатосторонньої координаційної платформи донорів для України, яке має на меті забезпечити активну участь країн-партнерів та міжнародних фінансових організацій у процесі відбудови нашої держави, Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України було анонсовано, що вже в наступному 2024 році Україна має намір зосередити увагу на реалізації проєктів сприяння економічному зростанню територій. Очікується, що частина із цих проєктів буде спрямована на підтримку критичної та соціальної інфраструктури для надання широкого спектру послуг населенню і бізнесу, а решта – на створення можливостей для відновлення та розвитку українського експорту і забезпечення безпеки, житла та робочих місць для громадян України.

Проєктом державного бюджету на наступний 2024 рік передбачено виділення коштів на: підтримку бізнесу через Фонд розвитку підприємництва (зокрема, через започатковану програму «Доступні кредити 5-7-9 %») – 18 млрд. грн.; надання бізнесу грантів на створення чи розвиток переробних підприємств, садівництва й тепличного господарства – 1,4 млрд. грн.; державну підтримку внутрішнього попиту на вітчизняні товари та послуги, щоб стимулювати розвиток українського виробника – 3 млрд. грн.; державну підтримку реалізації інвестиційних проєктів із значними інвестиціями – 3 млрд. грн.; гуманітарне розмінування сільськогосподарських земель – 2 млрд. грн.; стимулювання створення індустріальних парків – 1 млрд. грн. [7]. Станом на 06 жовтня 2023 року реєстр індустріальних парків України поповнився двома такими парками в Дніпропетровській та Івано-Франківській областях [8], завдяки яким буде створено 1800 робочих місць.

На початку жовтня 2023 року в Міністерстві економіки України завершився третій раунд консультацій із делегацією Європейського Союзу щодо спільної роботи над Планом України, передбаченим програмою «Ukraine Facility» на 2024–2027 роки [9]. У ході обговорення ключових питань приватизації нестратегічних державних підприємств та впровадження низки важливих реформ всі сторони дійшли принципової згоди про те, що План України має бути основою для подальшого залучення донорів і розширення кола учасників відбудови та відновлення національної економіки. За попередньою інформацією, цей програмний документ складатиметься з шести основних блоків, які сформують

комплексне бачення подальшого розвитку української економіки. У даному контексті мова йде, насамперед, про макрофінансові сценарії відновлення, основні й секторальні реформи (управління держмайн timer, приватизація, людський капітал, бізнес-клімат, фінансовий сектор), стратегії розвитку ключових секторів економіки, а також блок зі збільшення здатності до освоєння інвестицій, і такі кроссекційні теми, як євроінтеграція, цифровізація, регіональний розвиток і клімат. Згідно з регламентом, який було запропоновано Єврокомісією, цей план буде проходити перевірку щоквартально, тому лише за виконані індикатори буде надходити відповідне фінансування.

Узагальнюючи викладене, можемо зробити висновок про те, що Україна, окрім отримання достатніх гарантій післявоєнної безпеки, має: по-перше, суттєво змінити ситуацію, що склалася у сфері верховенства права і захисту прав власності; по-друге, привести власну законодавчу базу у відповідність з вимогами ЄС; по-третє, суттєво розвинути логістичну інфраструктуру. Водночас, на державному рівні мають бути розроблені інвестиційні паспорти регіонів і сформований перелік конкретних об'єктів, які можуть зацікавити потенційних інвесторів.

Список використаних джерел:

1. Тарасовський Ю. ВВП України за підсумками 2022 року впав на 29,1 % – Держстат. URL: <https://forbes.ua/news/vvp-ukraini-za-pidsumkami-2022-roku-vpav-na-291-derzhstat-13042023-13041> (дата звернення: 07.10.2023).
2. Погарська О. Економіка України в умовах війни. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Poharska_pr_01-02.06.2023.pdf?v=4 (дата звернення: 07.10.2023).
3. Ільченко Л. Реальне зростання ВВП України у 2023 році може скласти 5 %, а не 2,8 % – Мінекономіки. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/08/2/702813/> (дата звернення: 09.10.2023).
4. Тарасовський Ю. Бізнес другий місяць поспіль зберігає позитивні оцінки результатів своєї діяльності – опитування НБУ. URL: <https://forbes.ua/news/biznes-drugiy-misyats-pospil-zberigae-positivni-otsinki-rezultativ-svoei-diyalnosti-opituvannya-nbu-01062023-13984> (дата звернення: 08.10.2023).
5. Оновлена оцінка потреб України на відновлення та відбудову: Прес-реліз. URL: <https://www.worldbank.org/uk/news/press-release/2023/03/23/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment> (дата звернення: 07.10.2023).
6. Bennett V. EBRD outlines a view of a successful Ukraine reconstruction URL: <https://www.ebrd.com/news/2023/ebrd-outlines-a-view-of-a-successful-ukraine-reconstruction.html> (дата звернення: 07.10.2023).
7. Бюджет-2024: відновлення та стале зростання економіки – один з пріоритетів наступного року. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=2b925562-18ee-42ef-a251-ab4e1542d869&title=Biudzheth2024-> (дата звернення: 09.10.2023).
8. Реєстр індустриальних парків України поповнився парками в Дніпропетровській та Івано-Франківській областях. URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/939809.html> (дата звернення: 08.10.2023).
9. В Мінекономіки завершився третій раунд консультацій з ЄС щодо підготовки плану України в рамках Ukraine Facility. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=054d63a7-1ba6-49a1-92f0-956fb435d102&title=VMinekonomikiZavershivsia> (дата звернення: 08.10.2023).

Святослав МАРГОЛИЧ,

*аспірант 2 р.н. спец. «Політологія»
кафедри політології і державного управління
(Ужгородський національний університет)*

УЧАСТЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ВОЛОНТЕРІВ У ВИБОРЧИХ ПЕРЕГОНАХ ЯК ПОЛІТИЧНА ТЕХНОЛОГІЯ

У липні 2023 року аналітична організація «Центр Разумкова» провела дослідження, в якому виявила, що українці довіряють найбільше таким соціальним інститутам як Збройні сили України (92,6 %), добровольчі батальйони (86,8 %) та волонтерські організації (82,9 %). Рейтинг недовіри очолюють політичні партії, яким не довіряє 68,2 % опитаних. ВРУ в цілому не довіряє 56,3 % опитаних [8].

Соціологічні служби стали включати імена конкретних волонтерів та військових до соціопитувань. Розглянемо ріст довіри до волонтера Сергія Притули. За даними Центру Разумкова, Сергію Притулі в листопаді 2021 року довіряло 24,2% опитаних [2], а в липні 2023 – 55 % опитаних [8]. Волонтеру Сергію Стерненку в березні 2021 року довіряло 7,6 % опитаних [3], а в липні 2023 – 34% опитаних [8].

Наукове видання

**«УКРАЇНА – ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ:
ФОРМАТ РОЗВИТКУ ВІДНОСИН
У КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ,
ГАРАНТІЙ БЕЗПЕКИ ТА РЕІНТЕГРАЦІЇ
ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ»
МАТЕРІАЛИ**

VIII-ї Міжнародної науково-практичної конференції:

Матеріали друкуються в авторській редакції

Підписано до друку 25.10.2023 р. Формат 60x84/16.
Тираж 60 прим. Ум.друк.арк. 19,6. Замовлення № 142К.
Оригінал-макет виготовлено та віддруковано:
ФОП Роман О.І., 88000, м.Ужгород, пл. Ш. Петефі, 34/1
Тел.: 0509771656, e-mail: danulosi.druk@gmail.com

ТОВ «РІК-У» 88006, м.Ужгород, вул. Карпатської України, 36.
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників, і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК 5040 від 21 січня 2016 р.